

Strategiplan for borgerinddragelse i forbindelse med gennemførelse af affaldsplanen

Af Lisbeth Arbo Friis den 22. januar 2015.

Baggrund

I affaldsplanen har vi høje ambitioner og store mål. 21 % af affaldet bliver i Næstved Kommune sorteret fra til genbrug i dag. Målet er at andelen løftes til over 50 % i 2022. Vi vil udnytte ressourcerne i affaldet bedre, opfordre til mindre affald og mere direkte genbrug og en mindre belastning af klimaet og miljøet.

Gennemgående tema og vision i affaldsplanen: Der findes ikke affald – kun ressourcer. Det kræver ændring i vores bevidsthed og ændring af vores vaner. Hvis vi skal opnå en bæredygtig ændring har vi brug for borgernes hjælp.

Affaldsplanen er en god lejlighed til at sætte affald og genbrug på dagsordenen. Med udgangspunkt i Næstved Kommunes kommunikationsstrategi "Borgeren i centrum", giver det også rigtig god mening at involvere og inddrage borgerne, og give dem mulighed for at komme med deres ønsker og meninger.

Målet er, at opnå målene i affaldsplanen og et af midlerne er en ændring af borgernes vaner, holdninger og tanker om affald via borgerinddragelse.

Vores ønske med denne strategiplan er, at hjælpe borgerne til at tage medansvar. For at kunne skabe sådan fælles ansvar, er rammerne og muligheden for borgerinddragelse og deltagelse i dialogen helt afgørende. Det samme gælder oplevelsen af, at beslutninger er nærværende og betydningsfulde for det sted man bor og lever.

Hvad er borgerinddragelse?

Borgerne har i stigende grad en forventning om at blive inddraget og få indflydelse. Borgerinddragelse har til formål at anvende borgernes viden, oplevelser og vurderinger til at udvikle ydelsernes indhold og kvalitet for at sikre, at ydelserne tilrettelægges bedst muligt efter borgernes ønsker og behov og inden for de givne politiske og økonomiske rammer.

Eksempler på borgerinddragelse:

- Forsøg
- Høringer
- Spørgeskemaundersøgelser
- Fokusgrupper
- Dialogmøder
- Lokalråd, ældreråd, forældreråd, børneråd, brugerbestyrelser og andre

Hvorfor borgerinddragelse?

Borgernes vaner og bevidsthed skal ændres. Det kan vi kun gøre ved at inddrage dem. For at sikre den demokratiske ret skal borgerne have mulighed for at blive hørt. Borgerne kan kvalificere planlægningsprocessen og være med til at sørge for målrette løsninger, da de har en unik viden om netop deres område. Ved at inddrage og give borgerne indflydelse, styrker vi ejerskab og forankring.

Et andet mål vi ønsker at opnå med borgerinddragelse er, ved gensidig læring, at etablere et samarbejde og skabe "ambassadører" i lokalområderne som kan blive et aktivt supplement, hvis vi ser borgerne som ressourcer og medspillere.

Kodeks for god borgerinddragelse

- med udgangspunkt i Næstved Kommunes værdier:

Dialog – borgerne inddrages tidligt, så de reelt kan få indflydelse. Vi afstemmer forventninger og gør muligheder og begrænsninger tydelige.

Professionalisme – kommunikationen er klar, tydelig og væsentlig.

Ansvarlighed – tydelige intentioner og sammenhæng mellem tale og handlinger.

Respekt – anerkendelse og respekt for viden. Vi tager afsæt i borgernes behov og kommunikerer om det, der er vedkommende.

Trin og handlinger til realisering

Borgerinddragelse i forbindelse med gennemførelse af affaldsplanen indebærer at aktuelle temaer/forsøg/opgaver vurderes i forhold til omfang og formål, for derefter at vælge metode til borgerinddragelse. Det er vigtigt at huske, at borgerinddragelse snarere er et middel end et mål i sig selv.

Tydelig borgerinddragelse

Borgerinddragelse i forbindelse med gennemførelse af affaldsplanen tilrettelægges med afsæt i 3 niveauer:

Overordnet niveau, hvor affaldsplanen på et overordnet niveau formuleres. På det overordnede niveau er alle borgere i princippet interessenter. På overordnet niveau foregår inddragelsen ofte mellem kommunen, interesseorganisationer, fællesråd og andre organiserede parter, der har en interesse for helhedsaspekter og tværgående perspektiver, men også borgere i almindelighed inviteres til deltagelse.

Mellemniveau, hvor der er tale om planer for et større geografisk område eksempelvis. På det mellemste niveau foregår inddragelsen med borger med særlig interesse for området fx lokalråd.

Lokalt niveau, hvor planen vedrører et mindre geografisk område. Der vil typisk være mange borgere, som har interesse. På det lokale niveau kan deltagerne i en debat være borgerforeninger, grundejerforeninger, ejerforeninger og andelsforeninger.

Grader af borgerinddragelse

Når niveauet for borgerinddragelsen er afgjort, er næste skridt at vurdere formålet og graden af og med borgerinddragelsen. Overordnet kan borgerinddragelsen inddeles i følgende fem grader:

- At informere borgerne
- At høre borgerne
- At inddrage borgerne i udviklingsforløb og skabe dialog
- At inddrage borgerne i evaluering ved at give dem medbestemmelse
- At inddrage borgerne i beslutningsprocessen ved at give dem selvbestemmelse (indenfor rammer)

Borgerne må have klar information om formålet med inddragelsen, ligesom det skal aftales, hvordan og hvornår tilbagemelding skal ske.

Engageret borgerinddragelse

For at sikre en engageret borgerinddragelse anvendes forskellige metoder. På denne måde kan man få de forskellige metoders fordele og ulemper til at spille sammen og opveje hinanden og man når ud til en større målgruppe.

Til den faktiske tilrettelæggelse af borgerinddragelsen kan denne guide bruges. Formål, grad af inddragelse og metode er afstemt efter niveau:

Guide til borgerinddragelse

	Formål	Grad af inddragelse	Metode
Overordnet niveau	Informere	Information	Pressemeddelelser
	Skabe opmærksomhed	Høring	Affaldsplan i høring Brev med invitation til møde med lokalråd Artikler i medier Informationsmateriale
Mellem-niveau	Forstå og klargøre	Dialog	Møde med lokalrådene Affaldsgruppe ¹ nedsættes Møde med boligselskaber ift. forsøg Facebook Events om affald Konkurrencer Brugerundersøgelser Telefoninterviews Kampagnesite hvor borgerne kan dele ideer
	Acceptere relevans	Medbestemmelse	Møder med affaldsgruppen Møder med ejendomsfunktionærer og beboerrepræsentanter
Lokalt niveau	Involvare og handle	Selvbestemmelse (indenfor rammer)	Forsøg Affaldsguider ²

¹ Affaldsgruppen består af 5 repræsentanter fra lokalrådene (det sikres at både by og land er repræsenteret), repræsentanter for Næstved Kommune, Agenda 21 og Klimarådet.

² Uddannet affaldskorps af unge studerende, der stemmer dørklokker og taler affald med borgerne hjemme hos dem selv.